

ker je naš mož, naše gore list, že iz osebnih simpatij moramo zastaviti za njegovo izvolitev vse svoje moči! Nikar ne pripustimo, da bi kričali naši klerikalci na dan izvolitve: Mi smo zmagali, volja naroda je zmagala — ne! — skrbeti moramo, da bo zazvenela drugačna pesem po slovenski domovini v blagor slovenskega naroda, v našo čast in v naš ponos!

Kadar pa pride zopet temu odločilnemu boju enak boj, bo naša skrb in sveta dolžnost, da bodo tudi iz ostalih kronovin, katerih učiteljstvo združuje „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, prišli v dunajski parlament tovariši-poslanci, ki bodo odločevali o usodi avstrijskih jugoslovanskih narodov!

Pred volitvami v državni zbor.

(Dopis z Goriškega).

II.

Pred durmi so državnozbornske volitve. Vse stranke širne Avstrije se gibljejo, imajo shode, na katerih pojasnjujejo svoja načela ter pobijajo delovanje in načela nasprotnikov. Na takih shodih se pretresuje smer avstrijske politike ter zasledujejo sredstva, po katerih bi si priborila stranka svojo moč ter zmagala s svojimi kandidati. Tu mi pride na misel teženje in hrepenenje po nadvladanju duhovskega stanu oz. klerikalizma čez vse druge stanove. Proti nadvladanju katerega koli stanu se moramo upreti rama ob rami vsi ostali stanovi, v prvi vrsti pa vse učiteljstvo proti nadvladanju klerikalizma, sicer je vsak učitelj v nasprotnem slučaju grobokop lastnemu stanu, državnemu šolskemu zakonu in uspešno razvijajočemu se šolstvu; zakaj pri zmagi klerikalstva bi se morali izpremeniti obstoječi šolski zakoni koj v njihovem smislu in kaj to pomeni za učiteljstvo, vprašajmo še živeče starejše tovariše, ozrmo se v one dežele, oziroma države, kjer klerikalstvo nadvladuje in ukazuje; pogledjmo na Dunaj dr. Luegerja! Kako so klerikalci zahrbtno ovajali in tožili na šolske oblasti učitelja na Brjah pri Rihembergu, kako drugega učitelja v Brdih vrgli od shoda in ga pretepli! Kaj se godi z učitelji na Kranjskem, ki ne trobijo v rog klerikalcev!

Zadnja leta so nekovi tovariši na Goriškem v tem pogledu grozno grešili. V splošni zmešnjavi ob razkolu goriških Slovencev in v velikem gmotnem pomanjkanju so nekovi najdelavnejši učitelji na Vipavskem jeli delati v smislu klerikalstva. To je bila velika zmeta, katera se mora popraviti. Ako mi je katera oseba v narodno napredni stranki neljuba, ne bodem zaradi tega popustil te stranke in pobegniti k nasprotni; zaradi te ali one neljube osebe ni zatajiti svojih načel, svoje preteklosti. Pa kakor sem rekel, to je bila v splošnji zmešnjavi le zmeta, koja se mora popraviti. In baje se je deloma že popravila, kar nam priča enoglasna izvolitev dveh naprednih učiteljev v okraj. šol. svet, proti katerima sta „Gorica“ in „Prim. list“ toliko strupeno pisala in ju denuncirala. Takim našim nasprotnikom je treba pokazati na pravem mestu in ob svojem času, kakor zaslužijo ter jih odločno zavrniti.

Delati nam je tudi sedaj ob času volitev, delati neumorno, neustrašno; saj smo državljani, kakor vsak drugi. Okrožnic šol. oblastnij ni smatrati kot prepoved, vdeleževati se volitev in posluževati se državljskih svojih pravic. Teh pravic nam ne more in ne sme po

zakonu nikdo prepovedati. Zatorej na delo, vse učiteljstvo na krov!

Učiteljstvo sme, kakor vsakdo drugi, sklicevati shode, na katerih se pogovorimo, kako je poseći v volilni boj, s kojo stranko potegniti in pod kojimi pogoji. Volilno delovanje učiteljstva naj bode sicer odločno a dostojno in taktno, — pogoji primerni, dosegljivi in izpeljivi.

S katero stranko naj učiteljstvo na Goriškem sodeluje in ji pripomore do zmage, ni težko uganiti, ako pomislimo:

1. Dr. Gregorčič, „Gorica“ in „Prim. list“ ovajata učiteljstvo šol. oblastnijam (Možina, Murnik, vsi zaupni učitelji pri narodno-napredni stranki).

2. Dr. Gregorčič, „Gorica“ in „Prim. list“ je na Goriškem dedščina dr. Mahnič, ki je trdil, da je več vreden en filozov po njihovem kroju nego 1000 učiteljev.

3. Dr. Gregorčič, „Gorica“ in „Prim. list“ & comp. tirajo učiteljstvo na shodih na cesto in jih pretepajo (Mlekuz v Brdih).

4. Dr. Gregorčič je sodeloval in on je bil odgovoren na zloglasnih pismih „Sloge“ na razna uredništva, s kojimi se je hotelo učiteljstvu na Goriškem zamašiti usta.

5. Učiteljstvo naj pomisli tudi, kaj ta klerikalna banda z drugimi dela, ki ne trobijo v njih rog. Na občnih zborih „Sloge“ niso pustili nobenemu do besede. Sramota!

6. Dr. Gregorčič in omenjena posvečena gospôda ovaja rodoljube sodnji in drž. pravdnistvu. Dr. Tuma in Gabersček sta v nebo kričeča slučaja!

7. Dr. Gregorčič & comp. dela popolnoma v sporazumljenju z Italijani in visoko vlado proti delavnejšim rodoljubom na Goriškem.

8. Zato tudi uničuje zavode in naprave, ki bi Slovence na Goriškem dovedli do boljše prihodnosti. Kaj vse počenjajo proti „Trgovsko-obrtni zadrugi“, proti „Ljudski posojilnici“ itd. in vendar kriče, da so oni vzdrževalci in učitelji Slovenstva na Goriškem.

9. Dr. Gregorčič & comp. so izgnali dr. Tumo iz deželnega odbora in iz zloglasne „Sloge“, kakor kakega cigana. Zasluženemu možu zadoščenje, tiranom zaslužen kazni! Ali je vprašal dr. Gregorčič dr. Tumove volilce za svet, ali niso tudi vsi Tumovi volilci s takim tiranskim postopanjem užaljeni?! Gotovo! In med temi volilci bilo je tudi Goriško učiteljstvo.

Učiteljstvo na Goriškem! Ali hočeš še dokazov, na katero stran moraš kreniti?! Menimo, da jih je dovolj. Zatorej na delo, vsi na krov! Z delom in trudom pripomoremo do zmage stranki, ki je nam bližja, ki simpatizuje z nami, ki čuti z nami, ki je naša. Ta stranka (narodno-napredna) stoji na stališču novega šolskega zakona, hoče učiteljstvu gmotno pomagati in deliti z učiteljstvom zastopstvo v deželnem in državnem zboru.

Kaj pa imamo pričakovati od klerikalcev, vidimo med drugimi v najnovjšem času na Kranjskem, kaj vse dela „Slovenec“ in „Slov. list“ proti kandidaturi g. Jelenca! — Ni dihati nam ne puste! Dovolj za zavednega učitelja!

Dopisi.

Kranjsko.

Z Notranjskega. Dopis z Goriškega v predzadnji številki „Učit. Tovariša“ pod imenom „Razno“ nam je potisnil pero v roke, da si ga nekoliko natančneje ogledamo. Dopis, odkritosrečno priznamo, nas je prav razveselil,